

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-04-03

Vår referens

Frida Ekerlund

Utvecklingssekreterare

frida.ekerlund@malmo.se

Stöd till studieförbunden 2025

KN-2025-1459

Sammanfattning

Anslaget för stöd till folkbildning 2025 uppgår till 18 340 tkr, enligt fastställd kulturstödsbudget (KN-2024-6271). Stödet utökas genom en tillfällig förstärkning av kulturstödsbudgeten 2025 med 100 tkr samt ytterligare 250 tkr i återbetalade medel från projektstöd för särskilt stöd för folkbildande kulturverksamhet (KN-2025-1634).

Den totala summan att fördela till studieförbunden blir 18 690 tkr år 2025.

Föreliggande ärende gäller fördelningen av anslaget mellan studieförbunden.

Förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår kulturnämnden fastställa fördelning av årligt stöd till studieförbunden 2025 enligt förslag.

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse – stöd till studieförbunden 2025
- Bilaga 1 – Fördelning studieförbunden 2025
- Nedskärningarnas konsekvenser – rapport från Folkbildningsrådet 2025

Beslutsplanering

Kulturnämndens Ordförandeberedning 2025-04-01

Kulturnämndens arbetsutskott 2025-04-10

Kulturnämnden 2025-04-23

Beslutet skickas till

Studieförbunden i Malmö.

Ärendet

Bakgrund

Enligt bestämmelserna kan stödet beräknas när statistik över föregående års verksamhet är tillgänglig från SCB. Efter att studieförbundet Ibn Rushd avvecklat sin verksamhet finns åtta studieförbund i Malmö som ansökt om stöd.

Nytt statsbidragssystem

De statliga bidragen till studieförbunden har minskat 2025 och kommer enligt regeringens förslag att minska ytterligare nästa år. Studieförbunden är fortfarande i en fas av att anpassa sig till nedskärningar av statsbidraget, ökat krav på egenkontroll samt ett nytt statsbidragssystem. Det statliga stödsystemet utgår från ett större fokus på kvalitativ mätning där studieförbunden ansöker om anslag genom treåriga verksamhetsåtagande. Fördelningsandelarna är konstanta under treårsperioderna och följs årligen upp. Nuvarande treårsperiod omfattar 2025–2027.

Kulturnämnden har gett förvaltningen i uppdrag att genomföra en översyn av Malmös stödmodell som harmoniserar med det statliga stödsystemet. Ett uppdrag som är påbörjat och återkoppling till kulturnämnden bedöms ske under hösten 2025.

Statens folkbildningsutredning

Den statliga folkbildningsutredningen *Bildning, utbildning och delaktighet – folkbildningspolitik i en ny tid* (SOU 2024:42) publicerades i juni. Utredningen betonar folkbildningens betydelse för demokrati, kulturliv, civilsamhälle och dess samverkan med föreningslivet. Den lyfter också utmaningar med självförvaltningsmodellen och att säkerställa korrekt användning av bidrag. Utredningen föreslår justeringar kring målstruktur och syfte samt att självförvaltningsmodellen kvarstår.

Utredningen konstaterar flera utvecklingsbehov – att folkbildningen behöver bli bättre på att nå nya grupper och möta antidemokratiska tendenser. Utredningen föreslår också att en ny modell för uppföljning och utvärdering av statsbidraget ska införas i form av en ny struktur för extern och oberoende analys och utvärdering. Utredningen bedömer att förändringarna kan träda i kraft tidigast den 1 januari 2026.

Beslut som följer utredningens rekommendationer verkar i nuläget tidigast behandlas under hösten 2025. Beslut om bland annat förändrad målstruktur kan betyda att Folkbildningsrådet kan behöva anpassa den statliga stödmodell som nyligen trätt i kraft. Malmö stads översyn av stödmodell behöver också ta förändringar i beaktande för att harmonisera stödsystemen.

Aktuellt om studieförbundens verksamhet i Malmö

Antalet unika deltagare i studieförbunden i Malmö uppgick under 2024 till 30 683 personer. Dessa personer har deltagit i verksamhetsformen studiecirkel där deltagarna träffas vid minst tre tillfällen, eller inom verksamhetsformen annan folkbildningsverksamhet. Annan folkbildningsverksamhet innebär flexibla former för folkbildande verksamhet, vilket kan innebära enstaka träffar, workshops eller andra mötesformat. Studieförbunden har sammanlagt anordnat 3 026 kulturprogram (föreläsningar, utställningar, dans, litteratur, musik/sång, dramatisk framställning, etcetera) i Malmö under året som enligt SCB har nått en publik om 88 417 personer.

Nedåtgående trend för antal studietimmar

Statistik gällande studieförbundens studietimmar visar att Studieförbundet Vuxenskolan tappat 34 procent 2023–2024. Likaså Sensus minskade med 29 procent och NBV minskar med 11 procent. Medborgarskolan ökade med 31 procent. Bilda ökade med 5 procent. ABF, Folkuniversitetet och Studieförbundet låg kvar på snarlika eller samma nivåer som 2023. Totalt har andelen studietimmar minskat med 16% i Malmö. Även studietimmar inom annan folkbildning och kulturprogram följer en nedåtgående trend.

Samtliga studieförbund, förutom Studieförbundet Vuxenskolan och Sensus, har ökat antal unika deltagare inom sin verksamhet. Trots nedåtgående trend i studietimmar har studieförbunden totalt sett involverat ett större antal personer jämfört med föregående år vilket tyder på förändrade arbetssätt där studieförbunden trots minskade timmar når ut till fler malmöbor.

Troliga förklaringar till minskade antal studietimmar är dels att majoriteten av studieförbunden befunnit sig i processer av omställning under 2024 vilket har begränsat kapaciteten att utveckla verksamhet samtidigt som det nya statsbidragssystemet motiverar studieförbunden att fokusera på kvalitet och fasa ut den ”timjakt” som tidigare varit vanlig inom studieförbunden.

Uppsägningar av medarbetare och verksamhetslokaler

Flertalet studieförbund har under 2024 genomgått större omställningsprocesser som organisationsöversyn eller omorganisering eller påbörjar dessa under 2025–2026. Flera har även sagt upp verksamhets- eller kontorslokaler.

Samtliga studieförbund, förutom ABF, har sagt upp flertalet medarbetare under 2024. ABF planerar att se över personalkostnader under 2025–2026. Ca 10 medarbetare som arbetat inom Sensus i Malmö har sagts upp under förra året. Även om flertalet personer haft ett regionalt upptagningsområde i både Skåne och Blekinge, riskerar det att påverka personaltätheten även i Malmö.

Då flera medarbetare inom studieförbunden sagts upp under året är en nedgång i timmar på 16% inte anmärkningsvärt utan en trolig effekt av nedskärningarna och förändrade arbetssätt.

Samtliga uppger att de är i en fas av att de i någon mån landat i de nya förutsättningarna, eller har en åtgärdsplan för att anpassa sig på ett sätt som gör att de troligtvis inte behöver vidta fler åtgärder i form av uppsägningar av medarbetare eller lokaler de närmaste två åren. På grund av flertalet uppsägningar inom studieförbunden under året är det troligt att en nedåtgående trend av studietimmar kommer att fortsätta även nästa år då effekterna blir tydligare i verksamheterna.

Ibn Rushd har avvecklat sin verksamhet

I september meddelade studieförbundet Ibn Rushd att de lägger ner sin folkbildningsverksamhet. Detta mot bakgrund av att Folkbildningsrådet inte beviljade Ibn Rushd statsbidrag för 2025–2027.

Ibn Rushd har uppmanat sina samverkansparter att söka sig vidare till andra studieförbund i Malmö. Det är dock oklart i nuläget hur stor utsträckning som andra studieförbund har kunnat fånga upp Ibn Rushds folkbildningsverksamhet. I dialog med studieförbunden verkar endast ett fåtal samarbeten fångats upp av andra studieförbund. Det kan finnas ett behov från dessa samverkansparter som inte i nuläget är mött av andra studieförbund i Malmö. Att andra studieförbund inte inlett samverkan med dessa kan bero på begränsad kapacitet på grund av omorganisering och förändrade arbetssätt. Det kan också bero på att verksamheten inte bedöms passa in i deras verksamhetsprofiler som fått en tydligare roll i det nya statliga bidragssystemet. Flertalet studieförbund har fasat ut verksamhet och samarbeten som inte är tydligt kopplade till sina profilområden. En annan möjlighet är att det löpt för kort tid för att ännu ha fått möjlighet att etablera samarbeten.

Vilken konsekvens som avvecklandet av Ibn Rushd kommer att ha för Malmös civilsamhälle och föreningsliv är ännu för tidigt att avgöra. Ibn Rushd har i genomsnitt nått ca 1200 unika deltagare per år i Malmö under åren 2020–2023 genom studiecirkelar och annan folkbildning.

Särskilt stöd till folkbildande kulturverksamhet i Malmö

År 2023 utlystes särskilt projektstöd som kunde sökas av studieförbunden i konkurrens med andra aktörer för folkbildande kulturverksamhet 2024. Studieförbunden beviljades en majoritet av medlen på 2 575 000 kr. Under 2025 kommer 250 tkr att återbetalas till kulturförvaltningen. Bakgrunden är att flera projekt utförts i mindre omfattning än planerat och att det således blivit medel över. Att flertalet studieförbund haft medel över kan förklaras av begränsad kapacitet att driva projektverksamhet under en period av flertalet interna omställnings- och omorganiseringsprocesser. Kulturförvaltningen föreslår att återkräva medel blir direkt förstärkning till studieförbundens befintliga anslag 2025 enligt förslag i liggande ärende.

Sammanfattning

Sammantaget bedömer kulturförvaltningen att studieförbunden börjar landa i de nya förutsättningarna med stärkt internkontroll, nytt statligt bidragssystem samt nedskärningarna av statsanslaget. Effekterna av förändrat statsbidragssystem och tydligare fokus på kvalitet kan vara en förklaring på minskade studiecirkeltimmar i Malmö, där studieförbunden trots minskade timmar når ut till fler malmöbor och därav når ut bredare än förra året.

Förslag till fördelning 2025

Samtliga åtta studieförbund bedriver verksamhet i Malmö och bedöms uppfylla de allmänna krav för stöd som anges i bestämmelserna.

Malmö stads fördelningssystem baseras på statistik över genomförd och redovisad verksamhet två år bakåt i tiden. Stödssystemet tar även hänsyn till den tidigare stödnivån genom ett grundstöd/utjämningsstöd som avsevärt fördröjer effekterna av relativa förändringar i verksamhetsvolymerna. En mindre del, basstöd, fördelas med lika belopp till samtliga studieförbund.

Förslag till fördelning, SEK	2024	2025
Arbetarnas Bildningsförbund	4 574 736	4 645 884
Studieförbundet Bilda för kyrka och samhälle	868 466	936 683
Folkuniversitetet	2 134 416	2 299 745
Studiefrämjandet	2 001 117	2 044 891
Studieförbundet Vuxenskolan	3 139 808	3 085 756
Nykterhetsrörelsens Bildningsförbund	2 760 554	3 054 648
Medborgarskolan	1 559 727	1 674 079
Sensus studieförbund	942 315	948 315
Ibn Rushd	978 861 *	-
Totalt anslag	18 960 000	18 690 000

* Stödet till Ibn Rushd avslogs. Se KN-2024-611

Underlag för verksamhetsbaserade delen är statistik över rapporterad studiecirkelverksamhet för åren 2023 och 2024, och underlaget för grundstöd/utjämningsstöd är den relativa andelen av fördelat ordinarie stöd för 2022, 2023 och 2024.

Ansvariga

Christoffer Andersson Sektionschef

Tarek Borg Avdelningschef

Osman Biberic Planeringssekreterare

Annika Cedhagen Kulturdirektör